

Una papallona amb l'agulla clavada

Andreu Sotorra

Margarida Aritzeta. «La nit de la papallona». Foto coberta: Iloab/Serov/Shutterstock. Editorial Barcanova, Barcelona, 2014. A partir de 15 anys.

Margarida Aritzeta (Valls, Alt Camp, 1953) ja es va veure empesa pel cuquet de la composició musical des de la ficció en una novel·la anterior seva, «Un rock d'estiu» (Columna Jove, 1992), on els protagonistes malden per trobar un espai en el difícil món de la indústria musical.

«La nit de la papallona», que va obtenir el Premi Barcanova el 2013, no té res a veure amb aquella novel·la, però la seva

protagonista, a qui anomena enigmàticament "M." —un nom que, per cert, és el títol d'un altre relat de caire realista dur publicat a Cruïlla Gran Angular Alerta Roja per Lolita Bosch— té també la passió amagada d'escriure lletres de cançons i de publicar la seva primera maqueta, ara que Internet ho ha capgirat i ho ha facilitat tot.

«La nit de la papallona» és una novel·la densa, amb un llenguatge fluid i atractiu, amb alguns moments de sentiments pròpiament femenins que l'autora no escatima amb ets i uts, amb molts elements paral·lels al voltant de la trama i la protagonista principal, amb força personatges que entren i desapareixen, fins i tot amb línies obertes que configurarien altres novel·les. I això fa que la lectura demani un acte de confiança durant la primera quarta part del relat perquè l'autora no revela clarament la situació de la protagonista sinó que deixa que sigui el lector qui ho vagi descobrint, amb el recurs literari de mirar enrere i tornar al punt de sortida més d'una vegada.

Darrere de «La nit de la papallona» hi ha un aire de tècnica de *thriller*, cosa que acostava la novel·la a un dels gèneres que també toca sovint l'autora, el de la novel·la negra. Però, sobretot, hi ha una mirada psicològica de la protagonista, una noia que el lector descobrirà ja ingressada en un psiquiàtric per a joves, sense comunicació amb l'exterior, ni amb el consol del telèfon mòbil.

Les causes d'aquest ingrés es van fent evidents a manera que avança la narració: pares separats, falta de reconeixement per a M., autoestima malmesa, final d'estiu de platja fugaç i esbojarrat, fugida endavant, pèrdua de la virginitat, l'amor que fa mal... I al seu voltant, una ambientació portada al límit: rerefons de crisi immobiliària, naus abandonades, abocador incontrolat, gossos salvatges, mercadeig de droga, pastilles d'èxtasi que posen en perill una noia siciliana, un personatge, Zeljko, que viu com un indigent envoltat d'una aura misteriosa perquè és un fugitiu de la guerra dels Balcans, un càmping amb un recepcionista també misteriós i l'empresonament subtil del que representa per a M. el psiquiàtric juvenil, amb les normes sisplau per força o les sessions terapèutiques o les entrevistes amb la psicòloga de torn.

Hi ha un buit en la vida de M. i també hi ha incomprensió. I com correspon a l'època que li ha tocat viure, hi ha també la llum al final del túnel, però en clau de xarxes socials. Un miratge virtual que amaga molts perills, però que, de tant en tant, substitueix allò que els adults no han sabut o no han pogut donar abans als adolescents vulnerables com la jove M., una papallona en metamorfosi, amb el *password* que no amaga la tria del títol de la novel·la, *butterfly*, i

amb el pas metafòric des de l'ou a la larva, de la larva a la crisàlide i, finalment, de la crisàlide a la papallona.

Com M., la papallona ja adulta no creix més i viu austerament xuclant petites flors per poder aparellar-se fèrtilment i pondre els ous. En el cas de la femella, un cop aconseguit aquest objectiu biològic, la papallona mor immediatament. O, com és el cas de la protagonista M., no podrà oblidar mai més el que li ha passat.
